

KAAKKOIS-SUOMEN RAJAVARTIOSTO
ESIKUNTA
Rajatoimisto
Imatra

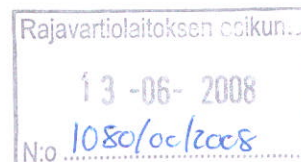
LAUSUNTO

2310/00/2007

12.6.2008

1(3)

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto

RVLE:n ak SM 028:00/2007 9.5.2008

LAUSUNTO ESITYKSESTÄ HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI RAJAVARTIOLAITOKSESTA JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Esitetty rajavartiolain 4 § on sisällöltään samanlainen kuin voimassa olevassa laissa. Nykyiselläänkin on tulkinnanvaraista rajaako määritelmä tarpeettomasti ulkomaalaisvalvontatehtäviä vai voidaanko ulkomaalaisrikokset ja -rikkomukset kattavasti tulkita rajat ylittävän rikollisuuden piiriin. Lakimuutoksen vaikutus ulkomaalaisvalvontaan on huomioitu 28 §:n toimivaltuuksia koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa, mutta se ei sisälly toiminnan alueellista kohdentumista koskevaan 4 §:ään. Tarpeettoman oikeussäännön soveltamistilanteen aiheuttaa Ulkomaalaislain asema erityislakina Rajavartiolakiin, Rajavartiolaista koskevana yleislakina. Mikäli Rajavartiolailla ei ole tarkoitus rajoittaa ulkomaalaisvalvonnan alueellista toteuttamista, tulee se ottaa 4 §:n sanamuodossa tai perusteluissa huomioon esimerkiksi rajauksena ei sovelleta Ulkomaalaislaissa säädettyihin tehtäviin.

Esityksessä rajavartiolain muuttamisesta on pyritty muuttamaan rajavartiotoiminnassa tarvittavien toimivaltuuksien esitysmuotoa. Esitetyn lain 28 § ei kuitenkaan sisältäisi voimassa olevan lain mukaista oikeutta suorittaa henkilöntarkastus rajanylitysaikomuksen perusteella. Kyseinen tarkastus voidaan tehdä pakkokeinolain perusteella, mutta edellyttää tällöin rikosepäilyä. Rajatarkastuksessa tarkastus on tarpeen sen selvittämiseksi onko henkilöllä hallussa asiakirjoja, jotka osoittavat henkilöllisyyden tai matkan tarkoituksen, esineitä, jotka vaarantavat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tai, jotka on hankittu rikollisella toiminnalla tai, joiden perusteella voidaan arvioida matkan tarkoitus tms. Tarkastus tulisi voida suorittaa ilman pakkokeinolain mukaisia edellytyksiä. Rajavartiolaissa tulisi selkeästi säätää Rajasäännösten 7 artiklana 1 kohdan 2 momentin tarkoittamat etsinnät mm. sisältykö tarkastukseen henkilöntarkastus ja ajoneuvon tarkastus nykyisen kansallisen lainsäädännön

tarkoittamana. Mainittu artikla koskee kaikkia rajatarkastukselle alisteisia henkilöitä.

Esitetyn rajavartiolain 28 § 1 momentin 1 kohdan mukainen henkilön tai ajoneuvon pysäytys ja kiinniotto-oikeus ei ulotu henkilöihin, jotka eivät ole ylittäneet rajaa, mutta heidän osuuttaan rajanylitykseen on esimerkiksi etsinnän aikana selvitettävä tai henkilöihin, jotka eivät ole ylittäneet rajaa, mutta ovat avustaneet rajanylityksessä. Toisaalta samaisen lain 38 § on esitetty, että kuluneuvo voidaan pysäyttää mm rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Ajoneuvon pysäytys-oikeus voidaan rikoksen estämisen tai selvittämisen kyseessä ollessa johtaa myös esitetyn lain 41 § perusteella. Esitetty lainsäädäntö on ajoneuvon pysäyttämisen osalta sekavaa ja päällekkäistä. Rajojen valvonnassa yllä esitetyn etsintäesimerkin mukaisessa tapauksessa ajoneuvo voidaan pysäyttää lain 38 § tai 41 § perusteella, mutta ei 28 § perusteella, jolla erityisesti on haluttu osoittaa rajavalvonnan toimivaltuuksia.

Esityksessä pakkokeinolain muuttamisesta on esitetty, että nykyisten pidättämään oikeutettujen virkamiesten lisäksi rajavartiostoissa pidättämään oikeuteksi virkamieheksi lisättäisiin rajavartioston rikostorjuntaupseeri. Rajavartioston näkökulmasta lisäys on oikean suuntainen, muttei riittävä. Kyseinen lisäys mahdollistaa pidätysmääräysten ja vangitsemisvaatimusten tekemisen rikostorjuntatoimialan sisällä virka-aikana. Kuitenkin virka-ajan ulkopuolella kyseiset päätökset tulisivat pääasiassa komentajan tehtäviksi pl silloin, kun apulauskomentaja, rajatoimiston päällikkö taikka rikostorjuntaupseeri toimisi rajavartioston valmiuspäivystäjänä. Rajavartiostoissa on tutkinnanjohtajien valmiusjärjestelyt. Olisi luontevaa, että pidättämismääräykset ja vangitsemisesitykset tehtäisiin niin virka-ajalla kuin virka-ajan ulkopuolella niiden henkilöiden toimesta, jotka ovat olleet rikosten tutkintaa johtamassa ja tapauksiin parhaiten perehtyneet. Rajavartiostossa saadun kokemuksen mukaan tutkinnanjohtajien ammatilliset valmiudet määräysten ja vaatimusten tekemiseen ovat riittävät. Rajavartiosto toistaa esityksensä, että pidättämiseen oikeutetuiksi virkamieheksi lisättäisiin hallintoyksikön komentajan tutkinnanjohtajan tehtävään määräämä tutkinnanjohtaja.

Ulkomaalaislakia on esitetty muutettavan siten, että ulkomaalaislain 12 § lisätään 2 ja 3 momentti. Esitetyssä 3 momentissa määritetään, että rajatarkastusviranomaisen päättää kolmannen maan kansalaisen pääsyn epäamisestä Schengenin rajasäännösten mukaisesti. Esityksen perusteluissa tulisi ottaa kantaa onko epääminen ja käännnyttäminen asiallisesti sama toimenpide. Rajasäännösten mukaan pääsy evätään, mikäli henkilö ei täytä Schengenin rajasäännösten 5 artiklassa esitettyjä maahantulon edellytyksiä. Vastaavat maahantulon edellytykset ovat ulkomaalaislain 11 §. Ulkomaalaislain 148 § mukaan ulkomaalainen voidaan käännnyttää, kun hän ei täytä kyseisen lain 11 § mukaisia maahantulon edellytyksiä. Kahden päätöksen tekeminen samassa asiassa kahden eri säädöksen perusteella aiheuttaa epäselvyyksiä. Koska EU:n suoraan sovellettava asetus menee kansallisen lainsäädännön edelle, ei kansallisen lainsäädännön mukaista harkintaa suoriteta, vaan pääsy evätään EU-asetuksen perusteella. Esityksen perusteluissa tulisi ottaa kantaa siihen, tehdäänkö pääsyn epäamisen tapauksessa myös ulkomaalaislain 148 § 1 momentin mukainen käännnytyspäätös. Lisäksi tulisi määritellä voidaanko ul-

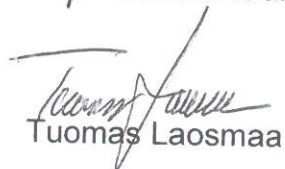
komaalaislaissa esitetty viisumin peruuttaminen ja maahantulokiellon määrittäminen toteuttaa rajasäännösten mukaisen epäämispäätöksen nojalla.

Rajavartioston komentaja
Eversti

Pasi Kostamovaara

Rajatoimiston päällikkö
Majuri

Tuomas Laosmaa